

Кәсіптік стандарт: «Клиникалық диетология»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: Кәсіби стандарт біліктілікті, дайындықты бағалау, аттестаттау, сертификаттау және растау үшін негіз ретінде қолданылады мамандандыру және пайдаланушылардың кең ауқымы пайдалануға арналған: 1) қызметкерлер-саладағы мамандыққа қойылатын талаптарды түсіну, өз біліктілігін арттыруды және мансаптық ілгерілеуді жоспарлау үшін; 2) жұмыс берушілер-жұмыскерлерге қойылатын пайдаланылатын талаптарды, нұсқаулықтарды, міндеттерді әзірлеу, жалдау кезінде өлшемшарттарды қалыптастыру үшін кадрларды аттестаттау, сондай-ақ кадрлардың біліктілігін арттыру, дамыту, ілгерілету және ротациялау бағдарламаларын жасау; 3) қызметті жүзеге асыратын ұйымдар (органдар) сертификаттау және біліктілік беру бойынша-персоналды сертификаттау кезінде бағалау материалдарын әзірлеу және сәйкестік деңгейі бойынша қызметкерлердің біліктілік критерийлерін әзірлеу үшін; 4) мемлекеттік органдар – еңбек нарығын мониторингілеу және болжау үшін өлшемшарттар ретінде кәсіби стандартты пайдалану үшін.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) Бейінді маман – белгілі бір мамандық бойынша сертификаты бар жоғары медициналық білімі бар медицина қызметкері

2) Денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган – Қазақстан Республикасы азаматтарының денсаулығын қорғау, Медициналық және фармацевтикалық ғылым, Медициналық және фармацевтикалық білім беру, халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы, дәрілік заттар мен медициналық бұйымдардың айналысы, медициналық қызметтер (көмек) көрсету сапасы саласында басшылықты және салааралық үйлестіруді жүзеге асыратын орталық атқарушы орган

3) Клиникалық хаттама – науқастың белгілі бір ауруы немесе жағдайы кезінде профилактика, диагностика, емдеу, медициналық оңалту және паллиативтік медициналық көмек бойынша ғылыми дәлелденген ұсыныстар

4) Консилиум – кем дегенде үш дәрігердің қатысуымен диагноз қою, емдеу тактикасын анықтау және ауруды болжау мақсатында адамды зерттеу

5) Медицина қызметкері – кәсіптік медициналық білімі бар және медициналық қызметті жүзеге асыратын жеке тұлға

6) Медициналық көмектің сапасы – көрсетілетін медициналық көмектің медициналық көмек көрсету стандарттарына сәйкестік деңгейі

7) Науқас – медициналық көмек көрсетуді талап ететін аурудың немесе жағдайдың болуына немесе болмауына қарамастан медициналық қызметтерді тұтынушы болып табылатын (болған) жеке тұлға

8) Профилактика – аурулардың пайда болуын, аурулардың ерте сатысында дамуын болдырмауға және қазірдің өзінде дамыған асқынуларды, органдар мен тіңдердің зақымдануын бақылауға бағытталған медициналық және медициналық емес шаралар кешені

9) Резидентура – мақсаты дербес клиникалық практикаға жіберу үшін тиісті мамандық бойынша дәрігердің кәсіби біліктілігін алу немесе өзгерту болып табылатын жоғары оқу орнынан кейінгі медициналық білім беру деңгейі

10) Стажировка – теориялық даярлық нәтижесінде алынған кәсіби білімді, іскерлікті және дағдыларды қалыптастыруға және практикада бекітуге, сондай-ақ жұмыстың ерекшелігін, одан әрі кәсіби қызмет үшін озық тәжірибені зерделеуге бағытталған бейресми білім беру нысаны

11) Тәлімгер – медициналық білім беру бағдарламалары бойынша білім алушыларды және жас мамандарды кәсіптік бейімдеуде практикалық көмек көрсету үшін медициналық ұйымның немесе медициналық білім беру ұйымының басшысы тағайындайтын, білім, ғылым және практиканың үштұғырлығы негізінде қызметті жүзеге асыратын кемінде бес жыл өтілі бар медицина қызметкері

12) Ақпараттандырылған келісім – медициналық көмектің және (немесе) зерттеудің шешім қабылдау үшін маңызды барлық аспектілері туралы ақпарат алғаннан кейін адамның медициналық көмек алуға және (немесе) нақты зерттеуге қатысуға өзінің келісімін жазбаша ерікті түрде растау рәсімі. Ақпараттандырылған жазбаша келісім уәкілетті орган бекіткен нысан бойынша ресімделеді

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

1) АХЖ 10 – аурулар мен денсаулыққа байланысты мәселелердің халықаралық статистикалық сыныптауышы

2) БА – Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 16-бабының 16-2) тармақшасына сәйкес әзірленген және бекітілген басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы

3) ББХСЖ – білім берудің халықаралық стандартты жіктемесі

4) БТБА – бірыңғай тарифтік – біліктілік анықтамалығы

5) СБШ – салалық біліктілік шеңбері

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Название профессионального стандарта: Клиникалық диетология

5. Кәсіптік стандарттың коды: Q86101021

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

Q Денсаулық сақтау және әлеуметтік қызметтер

86 Денсаулық сақтау саласындағы қызмет

86.1 Аурухана ұйымдарының қызметі

86.10 Аурухана ұйымдарының қызметі

86.10.1 Кең профильді және мамандандырылған ауруханалар қызметі

7. Краткое описание профессионального стандарта: Ішкі ағзалардың әртүрлі аурулары және патологиялық жай-күйлері бар пациенттерді емдеу, алдын алу және оңалту кезеңдерінде емдік тамақтанудың тиімділігін бақылау және сараптау; "клиникалық диетология"мамандау шеңберінде медициналық қызметтердің көлемі мен сапасын сараптау. Мамандардың біліктілік деңгейінің өсуімен әрбір келесі деңгей алдыңғы деңгейдің функцияларын орындауды және оларды жаңа құзыреттерге сәйкес кеңейтуді білдіреді.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Дәрігер-диетолог - 7 уровень ОРК

2) Дәрігер диетолог - 7 уровень ОРК

3) Дәрігер диетолог - 7 уровень ОРК

4) Дәрігер диетолог - 7 уровень ОРК

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Дәрігер-диетолог»:			
Топтың коды:	2211-1		
Қызмет атауының коды:	2211-1-001		
Кәсіптің атауы:	Дәрігер-диетолог		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
подуровень квалификации по ОРК:	7.1		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Денсаулық сақтау саласындағы мамандықтар мен мамандықтардың номенклатурасын, Денсаулық сақтау қызметкерлері лауазымдарының номенклатурасы мен біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-305/2020 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 21856 болып тіркелген) Тағылымдамашы дәрігер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Денсаулық сақтау	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	"Клиникалық диетология" мамандануы бойынша сертификаттау курсына оқу кезінде "дәрігер"біліктілігі. СБШ 7.2 кіші деңгейінде резидентурада оқымай 2014 жылға дейін жоғары медициналық білімі бар қызметкерлер үшін алдыңғы тәжірибе кемінде 5 жыл. Мәлімделген мамандық бойынша денсаулық сақтау саласындағы маман сертификаты.		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:	Жоғары медициналық білімі бар қызметкерлердің бейіндік мамандануы шеңберінде "клиникалық нутрициология" мамандануы бойынша сертификаттау курсы.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Тәлімгердің бақылауымен және қадағалауымен ішкі ағзалардың әртүрлі аурулары мен патологиялық жағдайлары бар пациенттерді емдеу, алдын алу және оңалту кезеңдерінде тағамдық мәртебені бағалау және тағамдық қолдау, тиімділікті бақылау және емдік тамақтану сараптамасы		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Тамақтану мәртебесін бағалау 2. Ішкі ағзалардың аурулары және басқа да патологиялық жағдайлар кезінде пациентті нутритивтік қолдауды жүзеге асыру 3. Медициналық ұйымдарда пациенттерді емдеу, алдын алу және оңалту кезеңдерінде емдік тамақтанудың тиімділігін бақылау және сараптау 4. Пациенттермен, оның айналасымен, денсаулық сақтау саласындағы мамандармен байланыс 5. Медициналық-статистикалық ақпаратқа талдау жүргізу, медициналық құжаттаманы жүргізу
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Үздіксіз кәсіби даму
Еңбек функциясы 1: Тамақтану мәртебесін бағалау	Дағды 1: Тәлімгердің қадағалауымен ересектер мен балалардағы тамақтану мәртебесін анықтау	Машықтар:
		1. Пациенттердің (олардың заңды өкілдерінің) немесе пациентке күтім жасайтын адамдардың шағымдарын, өмір тарихын жинауды жүзеге асыру мүмкіндігі. 2. Физикалық тексеру, антропометриялық өлшеулер жүргізу қабілеті (тәлімгердің қадағалауымен). 3. Калиперді, дененің компоненттік құрамын (биоимпедансометрия) зерттеуге арналған аппаратты қолдана білу (тәлімгердің қадағалауымен). 4. (Тәлімгердің қадағалауымен) қоректік бағалаудың кешенді әдістерін (қоректік индекстер, тағамдық тәуекел скринингі және т.б.) қолдана білу. 5. (Тәлімгердің қадағалауымен) созылмалы аурулардың дамуының алиментарлық тәуекелдеріне талдау жүргізе білу. 6. Алиментарлық аурулардың даму қаупі бар пациенттерді аспаптық тексерудің қажеттілігі мен көлемін негіздей білу (тәлімгердің қадағалауымен). 7. Алиментарлы-тәуелді аурулары бар немесе олардың даму қаупі бар пациенттерді маман-дәрігерлерге консультацияға жіберу қажеттілігін негіздей білу (тәлімгердің қадағалауымен) 8. Пациенттерді зертханалық зерттеу және аспаптық тексеру нәтижелерін түсіндіре және талдай білу (тәлімгердің қадағалауымен). 9. Диагностикалық зерттеулердің қауіпсіздігі мен мониторингін қамтамасыз ете білу (тәлімгердің қадағалауымен). 10. Нақты тамақтануды бағалаудың компьютерлік бағдарламаларын, тамақтану бұзылыстарын анықтау үшін диагностикалық тестілеуді, жеке емдік диеталарды есептеуді және т. б. қолдана білу (тәлімгердің қадағалауымен). 11. (Тәлімгердің қадағалауымен) тамақтану жеткіліксіздігінің, микро және макронутриенттер тапшылығының ауырлығын анықтау, жіктеу және бағалау қабілеті. 12. Ересектер мен балалардағы нутритивтік мәртебені бағалай білу (тәлімгердің қадағалауымен), оның ішінде нутритивтік мәртебенің өзгеру себептерін және соған байланысты дене дамуының бұзылуын белгілей білу.

		Білімдер: 1. Тамақтану мәртебесінің критерийлерін және оны бағалау әдістерін білу. 2. Ақуыз-энергетикалық / тамақтану жеткіліксіздігінің жіктелуін білу 3. Тамақтанудың бұзылуының диагностикалық критерийлерін білу; 4. Қоректік заттардың жетіспеушілігінің клиникалық және зертханалық белгілерін білу. 5. Аурулардың және денсаулыққа байланысты проблемалардың қолданыстағы халықаралық статистикалық жіктемесін (бұдан әрі - ХҚК) ескере отырып, пациенттерге арнайы немесе дербестендірілген емдік тамақтануды тағайындау үшін ауруларды дифференциалды диагностикалау әдістерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
Еңбек функциясы 2: Ішкі ағзалардың аурулары және басқа да патологиялық жағдайлар кезінде пациентті нутритивтік қолдауды жүзеге асыру		

Дағды 1: Тәлімгердің қадағалауымен ішкі және басқа да патологиялық жағдайлар аурулары кезіндегі тамақтану жағдайын түзету	Машықтар: 1. Пациенттің тағамдық заттарына, оның ішінде қосымша тамақтануға деген жеке қажеттілігін анықтай білу (тәлімгердің қадағалауымен). 2. Ішкі ағзалардың аурулары және басқа да патологиялық жағдайлар кезінде нутритивтік жеткіліксіздікті түзете білу (тәлімгердің қадағалауымен). 3. Азық-түлік мәртебесін түзету және емдік рационға енгізу үшін өнімдерді, оның ішінде мамандандырылған өнімдерді, витаминді-минералды кешендерді іріктеу мен тағайындауды (тәлімгердің қадағалауымен) жүргізу мүмкіндігі. 4. Аурулардың жалпы факторлары мен сипатын ескере отырып, оның ішінде паллиативтік медициналық көмек көрсету кезінде емдік тамақтануды тағайындай білу (тәлімгердің қадағалауымен). 5. Емдік диеталар, стандартты, арнайы және жекелендірілген диеталардың жеті күндік мәзірін құра білу (тәлімгердің қадағалауымен). 6. Ішкі және басқа да патологиялық жағдайлардың жіті және созылмалы аурулары бар пациенттерде, оның ішінде паллиативтік медициналық көмек көрсету кезінде аурудың сатысына, фазасына (өршуіне, ремиссиясына) байланысты емдік тамақтанудың оңтайлы реттілігін анықтау мүмкіндігі (тәлімгердің қадағалауымен). 7. (Тәлімгердің қадағалауымен) қарқынды терапия және реанимация бөлімшелеріндегі пациенттерді қоректік қолдау жоспарын әзірлей білу. 8. (Тәлімгердің қадағалауымен) хирургиялық емдеу кезінде пациенттерді қоректік қолдау жоспарын жасай білу. 9. (Тәлімгердің қадағалауымен) пациенттерді операциядан кейінгі басқаруды нутритивті қолдау жоспарын әзірлеу, ақуыз-энергетикалық жеткіліксіздіктің алдын алу және емдеуді жүргізу қабілеті. 10. Онкологиялық аурулары бар және паллиативтік көмекке мұқтаж пациенттерге қоректік қолдау көрсете білу (тәлімгердің қадағалауымен). 11. Салмақ жоғалту және / немесе анорексиямен ауыратын науқастарға қоректік қолдау көрсете білу (тәлімгердің бақылауымен). 12. Семіздік кезінде қоректік қолдау көрсете білу (тәлімгердің қадағалауымен). 13. Ересектер мен орфандық аурулары бар балаларға емдік тамақтануды тағайындау мәселелері бойынша кеңес бере білу (тәлімгердің қадағалауымен). 14. (Тәлімгердің қадағалауымен) емдік тамақтану нәтижесінде туындаған асқынуларды, жанама әсерлерді, жағымсыз реакцияларды, оның ішінде ауыр және күтпеген реакцияларды жою мүмкіндігі. 15. Пациенттерді энтеральды тамақтанудағы тері астындағы эндоскопиялық гастростомия (ЧЭГ) үшін орындылық пен қауіп тұрғысынан бағалау мүмкіндігі (тәлімгердің қадағалауымен). 16. Чэг түтігін қауіпсіз енгізу және бақылауды бақылау мүмкіндігі (тәлімгердің бақылауымен).
--	--

	Білімдер: 1. Әр түрлі жастағы сау адамдардың дұрыс тамақтану негіздерін білу. 2. Негізгі азық-түлік топтарының тағамдық және биологиялық құндылығын білу. 3. Тамақтану нормаларын, диетаны жекелендірілген түзету принциптері мен әдістерін білу. 4. Емдік тамақтанудың принциптері мен әдістері, оның ішінде паллиативтік медициналық көмек көрсету кезінде. 5. Негізгі емдік және мамандандырылған диеталарды білу. 6. Медициналық көмек көрсетудің қолданыстағы тәртібіне, медициналық көмек стандарттарын ескере отырып, медициналық көмек көрсету мәселелері бойынша клиникалық ұсынымдарға (емдеу хаттамаларына) сәйкес ішкі ағзалардың аурулары және (немесе) басқа да патологиялық жағдайлары бар пациенттерді емдік тамақтандыру жоспарын білу. 7. Мальабсорбция мен анемияны емдеу әдістерін білу. 8. Семіздікті емдеу стратегиясын және оның асқынуларын білу. 9. Жасанды тамақтанудың барлық түрлерінің қауіптері мен асқынуларын және оларды азайту әдістерін білу. 10. Энтеральды және парентеральды тамақтанудың көрсеткіштері мен қарсы көрсетілімдерін, оның асқынуларын білу. 11. Энтеральды және парентеральды тамақтанудың әртүрлі түрлерін және олардың әрқайсысын қолдануға арналған көрсеткіштерді білу. 12. Периоперативті тамақтану және сұйықтықты енгізу принциптерін білу. 13. Жасанды тамақтандыруды ұсынудың, тоқтатудың және тоқтата тұрудың этикалық және құқықтық салдарын білу. 14. Тері астындағы эндоскопиялық гастростомияның (ЧЭГ) энтеральды тамақтанудағы рөлін, чэг түтігін енгізудің артықшылықтары, кемшіліктері мен асқынуларын білу. 15. Чэг түтігін енгізудің этикалық негізі мен көрсеткіштерін білу. 16. Тиісті аймақтың анатомиясын және гастростомиялық түтіктің әртүрлі түрлерін білу. 17. Асқазан-ішек жолдарының резекциядан кейінгі бұзылыстарын білу. 18. Пациенттің әртүрлі аурулармен қарқынды терапияда тамақтану қажеттілігін (энергия, ақуыз, су, электролиттер, микроэлементтер және витаминдер) білу. 19. Тамақты байыту принциптерін және қол жетімді ауызша тағамдық қоспалардың түрлерін білу.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
Дағды 2: Емдік тамақтанудың тиімділігін бағалау	Машықтар: 1. Ішкі органдардың созылмалы аурулары және басқа да патологиялық жағдайлары бар, оның ішінде паллиативтік көмекке мұқтаж, хирургиялық араласудан өткен пациенттерге қоректік қолдауды мониторингілеу мүмкіндігі (тәлімгердің қадағалауымен); 2. Емдік тамақтанудың және тамақ мәртебесінің бұзылуын түзетудің, алиментарлы-тәуелді аурулардың алдын алудың тиімділігін бағалай білу (тәлімгердің қадағалауымен). 3. Энтеральды және парентеральды тамақтанудың тиімділігі мен қауіпсіздігін бағалай білу (тәлімгердің қадағалауымен).

		Білімдер: 1. Ішкі ағзалардың созылмалы аурулары және басқа да патологиялық жағдайлары бар, оның ішінде паллиативтік көмекке мұқтаж хирургиялық араласулардан өткен пациенттерді динамикалық байқау қағидаттарын білу; 2. Пациенттердің тағамдық мәртебесін бақылау әдістерін білу. 3. Мониторинг мерзімдерін және қоректік қолдаудың тиімділік критерийлерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
Еңбек функциясы 3: Медициналық ұйымдарда пациенттерді емдеу, алдын алу және оңалту кезеңдерінде емдік тамақтанудың тиімділігін бақылау және сараптау	Дағды 1: Тәлімгердің қадағалауымен медициналық ұйымдарда пациенттерді емдеу, алдын алу және оңалту кезеңдерінде емдік тамақтануды ұйымдастыруды бақылауды жүзеге асыру.	Машықтар: 1. Медициналық ұйымдарда пациенттерді емдеу, алдын алу және оңалту кезеңдерінде емдік тамақтануды ұйымдастыруды бақылау (тәлімгердің қадағалауымен). 2. Медициналық ұйымда бар өнімдердің, оның ішінде емдік тамақтану нормаларына кіретін мамандандырылған өнімдердің: ақуыз композиттік құрғақ және витаминді-минералды кешендердің қоспаларын бақылау (тәлімгердің қадағалауымен). 3. Өнімдерді, оның ішінде мамандандырылған өнімдерді: ақуыз композиттік құрғақ және витаминді-минералды кешендердің қоспаларын сатып алу көлемін жоспарлауды бақылау (тәлімгердің қадағалауымен). Білімдер: 1. Медициналық ұйымдарда пациенттерді емдеу, алдын алу және оңалту кезеңдерінде ауруды және (немесе) патологиялық жағдайды ескере отырып, пациенттерді емдік тамақтандыруды ұйымдастыру қағидаттары. 2. Емдік тамақтануды ұйымдастыруды ұйымдастыру және бақылау принциптері. 3. Өнімдерге, оның ішінде емдік тамақтану нормаларының құрамына кіретін мамандандырылған қажеттіліктердің көлемін бақылау әдістері: ақуыз композиттік құрғақ, витаминді-минералды кешендердің қоспалары. 4. Өнімдерді, оның ішінде мамандандырылған тамақ өнімдерін сатып алу көлемін жоспарлауды бақылау әдістері: ақуыз композиттік құрғақ, витаминді-минералды кешендердің қоспалары. 5. Аурулардың клиникалық-статистикалық топтарын ескере отырып, пациенттерге арналған емдік диеталар тізбесін айқындау 6. Емдік тамақтану тағамдарының тізімін, стандартты, арнайы және жеке диеталардың жеті күндік мәзірін құру принциптері
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
	Дағды 2: Медициналық ұйымдарда пациенттерді емдеу, алдын алу және оңалту кезеңдеріндегі емдік тамақтану сараптамасы	Машықтар: Тағайындалған диеталар мен емдік тамақтану кезеңділігінің сәйкестігіне медициналық құжаттаманың жүргізілуін бақылауды (тәлімгердің қадағалауымен) жүзеге асыру. Білімдер: Тағайындалған диеталар мен емдік тамақтану кезеңділігіне сәйкес медициналық құжаттаманы ресімдеу ережесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
Еңбек функциясы 4: Пациенттермен, оның		

айналасымен, денсаулық сақтау саласындағы мамандармен байланыс	Дағды 1: Пациентпен және оның туыстарымен немесе заңды өкілдерімен барынша сенімді қарым-қатынас орнату	Машықтар: 1. Пациентпен немесе оның заңды өкілдерімен өзара түсіністік орнату мүмкіндігі 2. Науқасқа немесе оның заңды өкіліне аурудың барысы, диеталық еңе және болжамы туралы кеңес беру дағдылары. 3. Пациенттердің және/немесе оның туыстарының/ заңды өкілдерінің ішкі ағзалардың аурулары және басқа да патологиялық жағдайлар кезіндегі емдік тамақтану принциптерін ұсынуы мен түсінуінің қолжетімділігін қамтамасыз ете білу. 4. Науқасты немесе оның заңды өкілін диеталық емдеу және өзін-өзі бақылау әдістері бойынша ұсыныстарды сақтауға үйрету мүмкіндігі. 5. Салауатты өмір салтын қалыптастыруға бағытталған жас топтарын ескере отырып, халық үшін сауықтыру және санитарлық-ағарту іс-шараларын жүргізу мүмкіндігі. 6. Пациенттер мен дені сау адамдарға салауатты өмір салты, дұрыс тамақтану, аурулардың алдын алу дағдылары бойынша кеңес беру мүмкіндігі. 7. Емдік және профилактикалық тамақтану бағдарламаларын әзірлеу және ұсыну мүмкіндігі.
		Білімдер: 1. Пациенттің және оның заңды өкілдерінің құқықтарына қатысты денсаулық сақтау саласындағы НҚА-ны білу. 2. Пациентпен немесе оның заңды өкілдерімен қарым-қатынас принциптерін білу. 3. Медициналық этика және деонтология негіздерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
	Дағды 2: Әріптестермен және денсаулық сақтау саласындағы басқа қызметкерлермен өзара әрекеттесу	Машықтар: 1. Тамақтануды басқарудың нысаналы топтарын басқара білу (төлімгердің қадағалауымен) және тамақтануды қолдау тобының клиникалық жетекшісі бола білу. 2. Тамақтануды қолдау тобында тиімді жұмыс істей білу және әртүрлі профильдегі әріптестермен тығыз жұмыс істеу. 3. Әріптестермен қарым-қатынастың деонтологиялық және этикалық принциптерін ұстана білу; 4. Мультидисциплинарлық топ жұмысына, консилиумдарға, айналма жолдарға қатысу дағдылары; 5. Жанжалды жағдайларға жол бермеу мүмкіндігі
		Білімдер: 1. Тамақтануды қолдау тобының әр мүшесінің (дәрігер, медбике, диетолог және фармацевт) әртүрлі рөлдерін білу. 2. Әріптестермен және денсаулық сақтау саласындағы басқа қызметкерлермен қарым-қатынас принциптерін білу. 3. Конфликтология негіздерін білу. 4. Командалық жұмыс, уақытты басқару принциптерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
Еңбек функциясы 5: Медициналық-статистикалық ақпаратқа талдау жүргізу, медициналық құжаттаманы		

жүргізу	Дағды 1: Тәлімгердің қадағалауымен медициналық-статистикалық деректерді талдау	Машықтар:
		1. Жұмысты жоспарлау және өз қызметінің көрсеткіштерін талдай отырып есеп жасау мүмкіндігі. 2. Халықтың денсаулығын бағалау үшін сырқаттанушылықтың, өлімнің, мүгедектіктің Медициналық-статистикалық көрсеткіштеріне талдау жүргізу дағдылары.
		Білімдер:
		1. Медициналық статистика негіздерін білу; 2. Медициналық-статистикалық есептілікті ұсынудың регламенттейтін нысандарын білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
Қосымша еңбек функциясы 1: Үздіксіз кәсіби даму	Дағды 1: Кәсіби жетілдіруге ұмтылу	Машықтар:
		1. Кәсіби оқыту іс-шараларына қатысу: конференциялар, семинарлар, вебинарлар. 2. Жеке дағдыларды үйрету: көшбасшылық, топтық жұмыс, эмпатия және бейімделу, бастамашылық және мақсаттарға жету жауапкершілігі. 3. Уақыт пен стрессті басқару дағдыларын дамыту.
		Білімдер:
		1. "Денсаулық сақтау саласындағы мамандарға қосымша және бейресми білім беру қағидаларын, Денсаулық сақтау саласындағы қосымша және бейресми білім берудің білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдарға қойылатын біліктілік талаптарын, сондай-ақ денсаулық сақтау саласындағы мамандардың қосымша және бейресми білім беру арқылы алған оқыту нәтижелерін тану қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-303/2020 бұйрығы білімі (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 22 желтоқсанда № 21847 болып тіркелген). 2. Өзінің кәсіби саласындағы әріптестерімен желілік өзара әрекеттесу және қарым-қатынас мүмкіндіктері. 3. Мамандандырылған саладағы ағымдағы тенденциялар, зерттеулер және әзірлемелер.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Эмпатия Қарым-қатынас Төзімділік және Құрмет Ынтымақтастық және топтық жұмыс Стресске төзімділік Рефлексия және өзін өзі талдау Кәсіби этиканы сақтау Ашықтық және оқуға дайын болу Белсенділік және бастамашылық Кәсіби дамуға ұмтылу	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-302/2020 бұйрығы "Денсаулық сақтау және білім беру ұйымдарында тамақтану стандарттарын бекіту туралы" (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 22 желтоқсанда № 21857 болып тіркелді)	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Дәрігер терапевт
	7	Дәрігер педиатр
	7	Дәрігер жалпы хирург
	7	Дәрігер акушер-гинеколог
	7	Жалпы тәжірибелік дәрігері
10. Кәсіптің карточкасы «Дәрігер диетолог»:		
Топтың коды:	2211-1	

Қызмет атауының коды:	2211-1-001		
Кәсіптің атауы:	Дәрігер диетолог		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
подуровень квалификации по ОРК:	7.2		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Денсаулық сақтау саласындағы мамандықтар мен мамандықтардың номенклатурасын, Денсаулық сақтау қызметкерлері лауазымдарының номенклатурасы мен біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-305/2020 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 21856 болып тіркелген) Дәрігер (маман бейінді)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Денсаулық сақтау	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	"Диетолог дәрігер" біліктілігі. Осы біліктілік үшін алдыңғы жұмыс тәжірибесі талап етілмейді. Мәлімделген мамандану бойынша денсаулық сақтау саласындағы маман сертификаты.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Жоғары медициналық білімі бар қызметкерлердің мамандықтары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ішкі ағзалардың түрлі аурулары және патологиялық жай-күйлері бар пациенттерді емдеу, алдын алу және оңалту кезеңдерінде емдік тамақтанудың тиімділігін бақылау және сараптау; "клиникалық нутрициология" мамандығы шеңберінде медициналық қызметтердің көлемі мен сапасын сараптау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Тамақтану мәртебесін бағалау 2. Ішкі ағзалардың аурулары және басқа да патологиялық жағдайлар кезінде пациентті нутритивтік қолдауды жүзеге асыру 3. Медициналық ұйымдарда пациенттерді емдеу, алдын алу және оңалту кезеңдерінде емдік тамақтанудың тиімділігін бақылау және сараптау 4. Пациенттермен, оның айналасымен, денсаулық сақтау саласындағы мамандармен байланыс	
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Медициналық-статистикалық ақпаратқа талдау жүргізу, медициналық құжаттаманы жүргізу	
Еңбек функциясы 1: Тамақтану мәртебесін бағалау			

	Дағды 1: Ересектер мен балалардағы тамақтану мәртебесін анықтау	Машықтар: 1. Пациенттердің (олардың заңды өкілдерінің) немесе пациентке күтім жасайтын адамдардың шағымдарын, өмір тарихын жинауды жүзеге асыру мүмкіндігі. 2. Физикалық тексеру, антропометриялық өлшеулер жүргізу мүмкіндігі. 3. Калиперді, дененің компоненттік құрамын (биоимпедансометрия) зерттеуге арналған аппаратты қолдана білу. 4. Нутрициялық бағалаудың кешенді әдістерін қолдана білу (нутрициялық индекстер, нутрициялық тәуекел скринингі және т.б.). 5. Созылмалы аурулардың алиментарлық тәуекелдеріне талдау жүргізу мүмкіндігі. 6. Алиментарлы аурулардың даму қаупі бар пациенттерді аспаптық тексерудің қажеттілігі мен көлемін негіздей білу. 7. Алиментарлы-тәуелді аурулары бар немесе олардың даму қаупі бар пациенттерді маман дәрігерлерге консультацияға жіберу қажеттілігін негіздей білу 8. Зертханалық зерттеу және пациенттерді аспаптық тексеру нәтижелерін түсіндіре және талдай білу. 9. Диагностикалық зерттеулердің қауіпсіздігі мен мониторингін қамтамасыз ете білу. 10. Тамақтанудың бұзылуын анықтау, жеке емдеу рационын есептеу және т. б. үшін нақты тамақтануды бағалаудың, диагностикалық тестілеудің компьютерлік бағдарламаларын қолдана білу. 11. Тамақтану жеткіліксіздігінің, микро және макронутриенттер тапшылығының ауырлығын анықтау, жіктеу және бағалау қабілеті. 12. Ересектер мен балалардағы нутритивтік мәртебені бағалай білу, оның ішінде нутритивтік мәртебенің өзгеру себептерін және соған байланысты дене дамуының бұзылуын анықтау. Білімдер: 1. Тамақтану мәртебесінің критерийлерін және оны бағалау әдістерін білу. 2. Ақуыз-энергетикалық / тамақтану жеткіліксіздігінің жіктелуін білу 3. Тамақтанудың бұзылуының диагностикалық критерийлерін білу; 4. Қоректік заттардың жетіспеушілігінің клиникалық және зертханалық белгілерін білу. 5. Аурулардың және денсаулыққа байланысты проблемалардың қолданыстағы халықаралық статистикалық жіктелмесін (бұдан әрі - ХҚК) ескере отырып, пациенттерге арнайы немесе дербестендірілген емдік тамақтануды тағайындау үшін ауруларды дифференциалды диагностикалау әдістерін білу. Дағдыны тану мүмкіндігі:
Еңбек функциясы 2: Ішкі ағзалардың аурулары және басқа да патологиялық жағдайлар кезінде пациентті нутритивтік қолдауды жүзеге асыру		Шеберлікті тану ұсынылады

Дағды 1: Ішкі және басқа да патологиялық жағдайлар ауруларындағы тамақтану жағдайын түзету	Машықтар: 1. Пациенттің тағамдық заттарына, оның ішінде қосымша тамақтануға жеке қажеттілігін анықтау мүмкіндігі. 2. Ішкі ағзалардың аурулары және басқа да патологиялық жағдайлар кезінде нутритивтік жеткіліксіздікті түзете білу. 3. Азық-түлік мәртебесін түзету және емдік рационға енгізу үшін өнімдерді, оның ішінде мамандандырылған өнімдерді, витаминді-минералды кешендерді іріктеу мен тағайындауды жүргізу мүмкіндігі. 4. Аурулардың жалпы факторлары мен сипатын ескере отырып, оның ішінде паллиативтік медициналық көмек көрсету кезінде емдік тамақтануды тағайындай білу. 5. Емдік диеталар, стандартты, арнайы және жеке диеталардың жеті күндік мәзірін құра білу. 6. Ішкі және басқа да патологиялық жағдайлардың жіті және созылмалы аурулары бар пациенттерде, оның ішінде паллиативтік медициналық көмек көрсету кезінде аурудың сатысына, фазасына (өршуіне, ремиссиясына) байланысты емдік тамақтанудың оңтайлы реттілігін анықтау мүмкіндігі. 7. Қарқынды терапия және реанимация бөлімшелеріндегі пациенттерді нутритивті қолдау жоспарын әзірлей білу. 8. Хирургиялық емдеу кезінде пациенттерді қоректік қолдау жоспарын жасай білу. 9. Пациенттерді операциядан кейінгі басқаруды қоректік қолдау жоспарын әзірлей білу, ақуыз-энергетикалық жеткіліксіздіктің алдын алу және емдеуді жүргізу. 10. Онкологиялық аурулары бар және паллиативтік көмекке мұқтаж пациенттерге қоректік қолдау көрсете білу. 11. Салмақ жоғалту және / немесе анорексиямен ауыратын науқастарға қоректік қолдау көрсету мүмкіндігі. 12. Семіздік кезінде қоректік қолдау көрсете білу. 13. Орфандық аурулары бар ересектер мен балаларға емдік тамақтануды тағайындау мәселелері бойынша кеңес бере білу. 14. Емдік тамақтану нәтижесінде туындаған асқынуларды, жанама әсерлерді, жағымсыз реакцияларды, оның ішінде ауыр және күтпеген реакцияларды жою мүмкіндігі. 15. Энтеральды тамақтанудағы тері астындағы эндоскопиялық гастростомия (ЧЭГ) үшін орындылық пен қауіп тұрғысынан пациенттерді бағалау мүмкіндігі. 16. Чэг түтігін қауіпсіз енгізу және бақылауды бақылау мүмкіндігі.
---	---

Білімдер:

1. Әр түрлі жастағы сау адамдардың дұрыс тамақтану негіздерін білу.
2. Негізгі азық-түлік топтарының тағамдық және биологиялық құндылығын білу.
3. Тамақтану нормаларын, диетаны жекелендірілген түзету принциптері мен әдістерін білу.
4. Емдік тамақтанудың принциптері мен әдістері, оның ішінде паллиативтік медициналық көмек көрсету кезінде.
5. Негізгі емдік және мамандандырылған диеталарды білу.
6. Медициналық көмек көрсетудің қолданыстағы тәртібіне, медициналық көмек стандарттарын ескере отырып, медициналық көмек көрсету мәселелері бойынша клиникалық ұсынымдарға (емдеу хаттамаларына) сәйкес ішкі ағзалардың аурулары және (немесе) басқа да патологиялық жағдайлары бар пациенттерді емдік тамақтандыру жоспарын білу.
7. Мальабсорбция мен анемияны емдеу әдістерін білу.
8. Семіздікті емдеу стратегиясын және оның асқынуларын білу.
9. Жасанды тамақтанудың барлық түрлерінің қауіптері мен асқынуларын және оларды азайту әдістерін білу.
10. Энтеральды және парентеральды тамақтанудың көрсеткіштері мен қарсы көрсетілімдерін, оның асқынуларын білу.
11. Энтеральды және парентеральды тамақтанудың әртүрлі түрлерін және олардың әрқайсысын қолдануға арналған көрсеткіштерді білу.
12. Периоперативті тамақтану және сұйықтықты енгізу принциптерін білу.
13. Жасанды тамақтандыруды ұсынудың, тоқтатудың және тоқтата тұрудың этикалық және құқықтық салдарын білу.
14. Тері астындағы эндоскопиялық гастростомияның (ЧЭГ) энтеральды тамақтанудағы рөлін, чэг түтігін енгізудің артықшылықтары, кемшіліктері мен асқынуларын білу.
15. Чэг түтігін енгізудің этикалық негізі мен көрсеткіштерін білу.
16. Тиісті аймақтың анатомиясын және гастростомиялық түтіктің әртүрлі түрлерін білу.
17. Асқазан-ішек жолдарының резекциядан кейінгі бұзылыстарын білу.
18. Пациенттің әртүрлі аурулармен қарқынды терапияда тамақтану қажеттілігін (энергия, ақуыз, су, электролиттер, микроэлементтер және витаминдер) білу.
19. Тамақты байыту принциптерін және қол жетімді ауызша тағамдық қоспалардың түрлерін білу.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Шеберлікті тану ұсынылады

Дағды 2:
Емдік тамақтанудың
тиімділігін бағалау

Машықтар:

1. Ішкі ағзалардың созылмалы аурулары және басқа да патологиялық жағдайлары бар, оның ішінде паллиативтік көмекке мұқтаж, хирургиялық араласудан өткен пациенттерге қоректік қолдауды мониторингілеу мүмкіндігі;
2. Емдік тамақтанудың тиімділігін бағалау және тамақ мәртебесінің бұзылуын түзету, алиментарлы-тәуелді аурулардың алдын алу.
3. Энтеральды және парентеральды тамақтанудың тиімділігі мен қауіпсіздігін бағалау мүмкіндігі.

		Білімдер: 1. Ішкі ағзалардың созылмалы аурулары және басқа да патологиялық жағдайлары бар, оның ішінде паллиативтік көмекке мұқтаж хирургиялық араласулардан өткен пациенттерді динамикалық байқау қағидаттарын білу; 2. Пациенттердің тағамдық мәртебесін бақылау әдістерін білу. 3. Мониторинг мерзімдерін және қоректік қолдаудың тиімділік критерийлерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
Еңбек функциясы 3: Медициналық ұйымдарда пациенттерді емдеу, алдын алу және оңалту кезеңдерінде емдік тамақтанудың тиімділігін бақылау және сараптау	Дағды 1: Медициналық ұйымдарда пациенттерді емдеу, алдын алу және оңалту кезеңдерінде емдік тамақтануды ұйымдастыруды бақылауды жүзеге асыру	Машықтар: 1. Медициналық ұйымдарда пациенттерді емдеу, алдын алу және оңалту кезеңдерінде емдік тамақтануды ұйымдастыруды бақылау. 2. Медициналық ұйымда бар өнімдердің, оның ішінде емдік тамақтану нормаларына кіретін мамандандырылған өнімдердің көлемін бақылау: ақуыз композиттік құрғақ және витаминді-минералды кешендердің қоспалары. 3. Өнімдерді, оның ішінде мамандандырылған өнімдерді: ақуыз композиттік құрғақ және витаминді-минералды кешендердің қоспаларын сатып алу көлемін жоспарлауды бақылау.
		Білімдер: 1. Медициналық ұйымдарда пациенттерді емдеу, алдын алу және оңалту кезеңдерінде ауруды және (немесе) патологиялық жағдайды ескере отырып, пациенттерді емдік тамақтандыруды ұйымдастыру қағидаттары. 2. Емдік тамақтануды ұйымдастыруды ұйымдастыру және бақылау принциптері. 3. Өнімдерге, оның ішінде емдік тамақтану нормаларының құрамына кіретін мамандандырылған қажеттіліктердің көлемін бақылау әдістері: ақуыз композиттік құрғақ, витаминді-минералды кешендердің қоспалары. 4. Өнімдерді, оның ішінде мамандандырылған тамақ өнімдерін сатып алу көлемін жоспарлауды бақылау әдістері: ақуыз композиттік құрғақ, витаминді-минералды кешендердің қоспалары. 5. Аурулардың клиникалық-статистикалық топтарын ескере отырып, пациенттерге арналған емдік диеталар тізбесін айқындау 6. Емдік тамақтану тағамдарының тізімін, стандартты, арнайы және жеке диеталардың жеті күндік мәзірін құру принциптері
		Дағдыны тану мүмкіндігі: Шеберлікті тану ұсынылады
		Дағды 2: Медициналық ұйымдарда пациенттерді емдеу, алдын алу және оңалту кезеңдеріндегі емдік тамақтану сараптамасы
		Машықтар: Тағайындалған диеталардың сәйкестігіне және емдік тамақтану кезеңділігіне медициналық құжаттаманың жүргізілуін бақылауды жүзеге асыру
		Білімдер: Тағайындалған диеталардың сәйкестігіне және емдік тамақтану кезеңділігіне медициналық құжаттаманы ресімдеу ережесі
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
Еңбек функциясы 4: Пациенттермен, оның айналасымен, денсаулық сақтау саласындағы мамандармен байланыс		

	Дағды 1: Пациентпен және оның туыстарымен немесе заңды өкілдерімен барынша сенімді қарым-қатынас орнату	Машықтар: 1. Пациентпен немесе оның заңды өкілдерімен өзара түсіністік орнату мүмкіндігі 2. Науқасқа немесе оның заңды өкіліне аурудың барысы, диеталық еңе және болжамы туралы кеңес беру дағдылары. 3. Пациенттердің және/немесе оның туыстарының/ заңды өкілдерінің ішкі ағзалардың аурулары және басқа да патологиялық жағдайлар кезіндегі емдік тамақтану принциптерін ұсынуы мен түсінуінің қолжетімділігін қамтамасыз ете білу. 4. Науқасты немесе оның заңды өкілін диеталық емдеу және өзін-өзі бақылау әдістері бойынша ұсыныстарды сақтауға үйрету мүмкіндігі. 5. Салауатты өмір салтын қалыптастыруға бағытталған жас топтарын ескере отырып, халық үшін сауықтыру және санитарлық-ағарту іс-шараларын жүргізу мүмкіндігі. 6. Пациенттер мен дені сау адамдарға салауатты өмір салты, дұрыс тамақтану, аурулардың алдын алу дағдылары бойынша кеңес беру мүмкіндігі. 7. Емдік және профилактикалық тамақтану бағдарламаларын әзірлеу және ұсыну мүмкіндігі.
		Білімдер: 1. Пациенттің және оның заңды өкілдерінің құқықтарына қатысты денсаулық сақтау саласындағы НҚА-ны білу. 2. Пациентпен немесе оның заңды өкілдерімен қарым-қатынас принциптерін білу. 3. Медициналық этика және деонтология негіздерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
	Қосымша еңбек функциясы 1: Медициналық-статистикалық ақпаратқа талдау жүргізу, медициналық құжаттаманы жүргізу	Машықтар: 1. Жұмысты жоспарлау және өз қызметінің көрсеткіштерін талдай отырып есеп жасау мүмкіндігі. 2. Халықтың денсаулығын бағалау үшін сықаттанушылықтың, өлімнің, мүгедектіктің Медициналық-статистикалық көрсеткіштеріне талдау жүргізу дағдылары.
		Білімдер: 1. Медициналық статистика негіздерін білу; 2. Медициналық-статистикалық есептілікті ұсынудың регламенттейтін нысандарын білу
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Эмпатия Қарым-қатынас Төзімділік және Құрмет Ынтымақтастық және топтық жұмыс Стресске төзімділік Рефлексия және өзін өзі талдау Кәсіби этиканы сақтау Ашықтық және оқуға дайын болу Белсенділік және бастамашылық Кәсіби дамуға ұмтылу	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-302/2020 бұйрығы "Денсаулық сақтау және білім беру ұйымдарында тамақтану стандарттарын бекіту туралы" (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 22 желтоқсанда № 21857 болып тіркелді)	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Дәрігер терапевт
	7	Дәрігер педиатр

	7	Дәрігер жалпы хирург	
	7	Дәрігер акушер-гинеколог	
	7	Жалпы тәжірибелік дәрігері	
11. Кәсіптің карточкасы «Дәрігер диетолог»:			
Топтың коды:	2211-1		
Қызмет атауының коды:	2211-1-001		
Кәсіптің атауы:	Дәрігер диетолог		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
подуровень квалификации по ОРК:	7.3		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Денсаулық сақтау саласындағы мамандықтар мен мамандықтардың номенклатурасын, Денсаулық сақтау қызметкерлері лауазымдарының номенклатурасы мен біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-305/2020 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 21856 болып тіркелген) Дәрігер (маман бейінді)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Денсаулық сақтау	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	"Диетолог дәрігер" біліктілігі. СБШ бойынша 7.2 кіші деңгейдегі осы біліктілік үшін алдыңғы жұмыс тәжірибесі кемінде 5 жыл. Мәлімделген мамандық бойынша денсаулық сақтау саласындағы маман сертификаты.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Жоғары медициналық білімі бар қызметкерлердің мамандықтары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ішкі ағзалардың түрлі аурулары және патологиялық жай-күйлері бар пациенттерді емдеу, алдын алу және оңалту кезеңдерінде емдік тамақтанудың тиімділігін бақылау және сараптау; "клиникалық нутрициология" мамандығы шеңберінде медициналық қызметтердің көлемі мен сапасын сараптау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Нутрициологиялық көмектің күрделі жағдайлары мәселелерінде тәлімгерлік және консультациялық қызметтер көрсету	
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Клиникалық нутрициолог дәрігерлердің қызметін ұйымдастыру және бақылау 2. Клиникалық нутрициолог дәрігерлердің (ересектер мен балалар)қызметіне жаңа әдістер мен технологияларды дамыту және енгізу	
Еңбек функциясы 1: Нутрициологиялық көмектің күрделі жағдайлары мәселелерінде тәлімгерлік және консультациялық қызметтер көрсету	Дағды 1: Дәрігерлерге нутрициологтарға және басқа да мамандарға тәлімгерлік және консультациялық қызметтер көрсету	Машықтар:	
		1. Клиникалық нутрициолог дәрігерлерге, сондай-ақ тамақтануды қолдауды жүзеге асыратын басқа да мамандарға ұйымдастырушылық-әдістемелік көмек көрсете білу. 2. Ересектер мен балалардағы ішкі ағзалардың аурулары және патологиялық жағдайлар кезінде күрделі нутрициологиялық көмек жағдайларында резидент дәрігерлерге/тағылымдамадан өтушілерге, нутрициолог дәрігерлерге, басқа да мамандарға консультациялық көмек пен тәлімгерлікті жүзеге асыру мүмкіндігі. 3. Нутрициологиялық көмектің даулы мәселелері бойынша шешім қабылдай білу. 4. Тамақтануды басқарудың мақсатты топтарын басқара білу және тамақтануды қолдау тобының клиникалық жетекшісі болу.	

		Білімдер:
		Клиникалық нутрициолог дәрігерлерге ұйымдастырушылық-әдістемелік көмекті регламенттейтін құжаттарды білу
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
	Дағды 2: Пациенттерге (ересектер, балалар) кардиологиялық көмек көрсету кезіндегі асқынуларды диагностикалау, емдеу және алдын алу мәселелерінде тәлімгерлік және консультациялық қызметтер көрсету.	Машықтар: 1. Денсаулық сақтау ұйымында алғаш рет кәсіби қызметке кіріскен резидент дәрігерлердің, тағылымдамадан өтуші дәрігерлердің, дәрігерлердің тәлімгерлігін жүзеге асыру. 2. Күрделі клиникалық жағдайларда кәсіби тәжірибесі аз кардиологтарға консультациялық көмек көрсету. 3. Кардиология саласындағы мәселелер бойынша басқа мамандықтағы дәрігерлерге кеңес беру. 4. Клиникалық жағдайды бағалау, асқынуларды диагностикалау, емдеу және алдын алу бойынша өз тәжірибесі мен білімі негізінде сараптамалық пікірлер ұсыну. 5. Сараптамалық ұсыныстарды іске асырғаннан кейін кері байланыс беру, нәтижелерді талдауға көмек көрсету. Білімдер: 1. Белсенді оқыту, симуляциялық оқыту, заманауи білім беру технологияларын қолдану әдістері. 2. Медициналық қызметкерлермен, оның ішінде клиникалық жағдайлар мен проблемаларды талқылау шеңберінде тиімді қарым-қатынас жасау. 3. Оқытудың тиімділігін және түзетулердің қажеттілігін анықтау үшін білім алушылардың білімі мен дағдыларын бағалау.
Қосымша еңбек функциясы 1: Клиникалық нутрициолог дәрігерлердің қызметін ұйымдастыру және бақылау	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
	Дағды 1: Клиникалық нутрициолог дәрігерлердің қызметін ұйымдастыру	Машықтар: Ересектер мен балаларға нутрициологиялық көмек көрсететін барлық деңгейдегі құрылымдық бөлімшелердің жұмысын ұйымдастыра білу Білімдер: Дәрігерлердің клиникалық нутрициологтардың қызметін ұйымдастыру жөніндегі регламенттеуші құжаттарды білу
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
	Дағды 1: Жаңа әдістер мен технологияларды дамыту және енгізу	Машықтар: 1. Ғылыми жарияланымдарды талдау, олардың нәтижелерінің сапасы мен дұрыстығын бағалау. 2. Өз тәжірибеңізге диагностика мен емдеудің жаңа әдістерін үйреніңіз және енгізіңіз. 3. Клиникалық сынақтарға қатысу, клиникалық практикадағы жаңа тәсілдердің тиімділігін бағалау. Білімдер: 1. Ағымдағы тенденциялар мен инновациялар, жаңа мамандандырылған саладағы диагностика және емдеу әдістері. 2. Жаңа әдістер мен технологияларды енгізудің этикалық және құқықтық аспектілері.
Қосымша еңбек функциясы 2: Клиникалық нутрициолог дәрігерлердің (ересектер мен балалар) қызметіне жаңа әдістер мен технологияларды дамыту және енгізу	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қарым-қатынас Эмпатия, эмоционалды интеллект Көшбасшылық Тәлімгерлік Ынтымақтастық және топтық жұмыс Жүйелік және аналитикалық ойлау Ұйымдастыру дағдылары Стрессті басқару Өзін-өзі талдау және уақытты тиімді басқару Кәсіби этика Сапаға ұмтылу		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-302/2020 бұйрығы "Денсаулық сақтау және білім беру ұйымдарында тамақтану стандарттарын бекіту туралы" (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 22 желтоқсанда № 21857 болып тіркелді)		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Дәрігер терапевт	
	7	Дәрігер педиатр	
	7	Дәрігер жалпы хирург	
	7	Дәрігер акушер-гинеколог	
	7	Жалпы тәжірибелік дәрігері	
12. Кәсіптің карточкасы «Дәрігер диетолог»:			
Топтың коды:	2211-1		
Қызмет атауының коды:	2211-1-001		
Кәсіптің атауы:	Дәрігер диетолог		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
подуровень квалификации по ОРК:	7.4		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Денсаулық сақтау саласындағы мамандықтар мен мамандықтардың номенклатурасын, Денсаулық сақтау қызметкерлері лауазымдарының номенклатурасы мен біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-305/2020 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 21856 болып тіркелген) Дәрігер (маман бейінді)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Денсаулық сақтау	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	"Диетолог дәрігер" біліктілігі. СБШ бойынша 7.3 кіші деңгейдегі осы біліктілік үшін алдыңғы жұмыс тәжірибесі кемінде 5 жыл. Мәлімделген мамандану бойынша денсаулық сақтау саласындағы маман сертификаты.		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:	Жоғары медициналық білімі бар қызметкерлердің мамандықтары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ішкі ағзалардың түрлі аурулары және патологиялық жай-күйлері бар пациенттерді емдеу, алдын алу және оңалту кезеңдерінде емдік тамақтанудың тиімділігін бақылау және сараптау; "клиникалық нутрициология" мамандығы шеңберінде медициналық қызметтердің көлемі мен сапасын сараптау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ішкі ағзалардың аурулары мен патологиялық жағдайлары кезінде ересектер мен балаларға білікті мамандандырылған қоректік көмек көрсетуді әдістемелік қамтамасыз ету. Нутритивтік қолдауды жүзеге асыру үшін жаңа технологияларды енгізу 2. "Клиникалық нутрициология"мамандануы бойынша стандарттарды, клиникалық хаттамаларды және емдеуді, алгоритмдер мен нұсқаулықтарды сараптау	

	Қосымша еңбек функциялары:	1. Денсаулық сақтау саласындағы Академиялық қызмет
Еңбек функциясы 1: Ішкі ағзалардың аурулары мен патологиялық жағдайлары кезінде ересектер мен балаларға білікті мамандандырылған қоректік көмек көрсетуді әдістемелік қамтамасыз ету. Нутритивтік қолдауды жүзеге асыру үшін жаңа технологияларды енгізу	Дағды 1: Стандарттарды, диагностика және емдеу хаттамаларын, пациенттерді қоректік қолдау алгоритмдері мен нұсқауларын әзірлеу	Машықтар:
		1. "Клиникалық нутрициология"мамандануы шеңберінде мамандандырылған медициналық көмекті жүзеге асыру кезінде пациенттердің сапасын жақсарту және қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шаралар туралы қызметкерлердің пікірін зерделеу және персоналды хабардар ету дағдылары. 2. Медициналық көмектің сапасын қамтамасыз ету мәселелері бойынша "клиникалық нутрициология" мамандануы шеңберінде мамандандырылған медициналық көмекті жүзеге асыратын ұйымның әлеуетін арттыру дағдылары. 3. "Клиникалық нутрициология"мамандануы шеңберінде мамандандырылған медициналық көмек қызметтерінің сапасы мәселелері бойынша денсаулық сақтау ұйымының медициналық персоналына әдіснамалық қолдау көрсету дағдылары. 4. Мамандық бойынша стандарттарды, хаттамалар мен нұсқаулықтарды әзірлеу қабілеті. 5. Клиникалық нутрициологияға жаңа технологияларды енгізу бойынша әдіснамалық қолдау көрсету дағдылары.
		Білімдер:
		1. Қолданбалы зерттеулер әдістемесін білу. 2. Статистикалық талдау мен болжаудың сандық әдістерін білу. 3. Нутрициологияны дамытудың өзекті мәселелерін білу. 4. "Клиникалық нутрициология"мамандануы бойынша стандарттарды, клиникалық хаттамаларды, алгоритмдерді және нұсқаулықтарды әзірлеу жөніндегі нұсқаулықтар мен әдістемелік ұсынымдарды білу. 5. Жүйелік білім, клиникалық нутрициология саласындағы өзекті мәселелерді пайымдау.
		Дағдыны тану мүмкіндігі:
Еңбек функциясы 2: "Клиникалық нутрициология"мамандануы бойынша стандарттарды, клиникалық хаттамаларды және емдеуді, алгоритмдер мен нұсқаулықтарды сараптау	Дағды 2: Клиникалық нутрициологтың практикасына нутрициологияның жаңа жоғары технологиялық әдістерін енгізу	Шеберлікті тану ұсынылады
		Машықтар:
		Гастроэнтерологиялық практикаға нутрициологияның жаңа жоғары технологиялық әдістерін енгізу мүмкіндігі
		Білімдер:
		Тамақтану жеткіліксіздігін диагностикалау мен емдеудің жаңа жоғары технологиялық әдістерін және оларды енгізу әдістемесін білу
		Дағдыны тану мүмкіндігі:
		Шеберлікті тану ұсынылады

	Дағды 1: "Клиникалық нутрициология"мамандануы бойынша стандарттарды, клиникалық хаттамаларды, алгоритмдерді және нұсқаулықтарды сараптау	Машықтар: 1. "Клиникалық нутрициология"мамандануы бойынша стандарттарға, клиникалық хаттамаларға, алгоритмдерге және нұсқаулықтарға сараптама жүргізу дағдылары. 2. "Клиникалық нутрициология"мамандануы бойынша стандарттарды, клиникалық емдеу хаттамаларын, алгоритмдерді және нұсқаулықтарды рецензиялау дағдылары. 3. "Клиникалық нутрициология"мамандануы бойынша стандарттарды, клиникалық хаттамаларды, алгоритмдерді және нұсқаулықтарды әзірлеу сапасы бойынша сараптамалық қорытынды қалыптастыру дағдылары. 4. Анықталған медициналық қателіктерді, олардың себеп-салдарлық байланыстарын, жағымсыз салдарын және олардың алдын алу мүмкіндіктерін талдау, формальды сипаттау дағдылары.
		Білімдер: 1. Стандарттарды, клиникалық хаттамаларды, алгоритмдерді және нұсқауларды сараптау әдістерін білу. 2. Стандарттарға, клиникалық хаттамаларға, алгоритмдерге және нұсқауларға шолу жасау ережелерін білу. Стандарттарды, клиникалық хаттамаларды, алгоритмдер мен нұсқаулықтарды әзірлеу сапасы бойынша сараптамалық қорытындыны қалыптастыру қағидаларын білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
	Дағды 2: Халыққа кардиологиялық көмек көрсету кезінде стандарттарды, диагностика мен емдеудің клиникалық хаттамаларын, алгоритмдер мен нұсқаулықтарды сараптау	Машықтар: 1. Стандарттарға, клиникалық хаттамаларға, алгоритмдерге және нұсқауларға сараптама/рецензия жүргізу. 2. Стандарттарды, Хаттамаларды және нұсқауларды жақсарту бойынша ұсыныстарды тұжырымдау және оларға өзгерістер немесе толықтырулар ұсыну. 3. Стандарттарды, клиникалық хаттамаларды, алгоритмдер мен нұсқаулықтарды әзірлеу сапасы туралы сараптамалық қорытынды қалыптастыру. 4. Қызметкерлерді оқыту және олардың сәтті орындалуын бақылау арқылы клиникалық тәжірибеге өзгерістер енгізу процесін қолдау.
Қосымша еңбек функциясы 1: Денсаулық сақтау саласындағы Академиялық қызмет		Білімдер: 1. Стандарттарды, клиникалық хаттамаларды, алгоритмдерді және нұсқауларды сараптау/рецензиялау ережелері мен әдістері. 2. Стандарттарды, клиникалық хаттамаларды, алгоритмдер мен нұсқаулықтарды әзірлеу сапасы бойынша сараптамалық қорытынды қалыптастыру қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
	Дағды 1: Оқытушылық қызметке қатысу	Машықтар: 1. Медицина қызметкерлерінің біліктілігін арттыру. 2. Бейресми медициналық білім беру іс-шараларын (шеберлік сыныптары, семинарлар) өткізу. 3. Студенттер мен резиденттерді оқытуға қатысу. 4. Білім беру бағдарламаларын, медициналық білім беру материалдары мен стандарттарын әзірлеуге қатысу.

	Білімдер: 1. Білім беру бағдарламаларын әзірлеу және бағалау принциптері. 2. Оқыту нәтижелерін тұжырымдау және оларды бағалау принциптері. 3. Мақсатты аудиторияның қажеттіліктері мен дайындық деңгейі.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
Дағды 2: Зерттеу қызметіне қатысу	Машықтар: 1. Алдын алу мен емдеудің жаңа әдістерін әзірлеу мақсатында кардиология саласындағы зерттеулерді қолдау және жүргізу. 2. Кардиология саласындағы ғылыми жобаларға жетекшілік ету. 3. Ғылыми комитеттердің жұмысына қатысу. 4. Медициналық әдебиеттерге, зерттеулер мен бағдарламаларға сараптамалық бағалаулар мен шолулар жүргізу. 5. Ғылыми мақалалар мен баяндамалар жариялау. Білімдер: 1. Зерттеу субъектісі ретінде адамның қатысуымен зерттеулерді жоспарлау мен жүргізудің, сондай-ақ зерттеу нәтижелерін құжаттау мен ұсынудың этикалық және ғылыми стандарты. 2. Ғылыми жобалардың бюджеттерін қаржыландыру және басқару. 3. Күрделі деректерді статистикалық талдау және түсіндіру әдістерін сараптамалық білу.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады
Дағды 3: Денсаулық пен денсаулық сақтауды насихаттау	Машықтар: 1. Мамандық бейіні бойынша Медициналық білімді тарату және халыққа білім беру үшін бұқаралық ақпарат құралдарында қоғамдық баяндамалар (сұхбаттар, Жарияланымдар). 2. Мамандық бейіні бойынша өңірлік немесе ұлттық деңгейде денсаулық сақтау мәселелері жөніндегі комиссиялар мен жұмыс топтарына қатысу. 3. Пациенттердің денсаулығын жақсартуға және қоғамды мамандық бейіні бойынша оқытуға бағытталған қоғамдық бағдарламалық бастамаларға қатысу. 4. Жүрек-қан тамырлары ауруларының алдын алу және бақылау саласындағы бірлескен күш-жігер үшін қоғамдық ұйымдармен, Дәрігерлермен, ғалымдармен, мектептермен және басқа институттармен өзара әрекеттесу. Білімдер: 1. Денсаулықты ілгерілету принциптері. 2. Қоғамдық денсаулық сақтау негіздері және осы саладағы дәрігерлердің рөлі; 3. Денсаулықтың Әлеуметтік және экологиялық детерминанттары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Шеберлікті тану ұсынылады

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Эмпатия Қарым-қатынас Төзімділік және Құрмет Ынтымақтастық және топтық жұмыс Стресске төзімділік Рефлексия және өзін өзі талдау Кәсіби этиканы сақтау Ашықтық және оқуға дайын болу Белсенділік және бастамашылық Кәсіби дамуға ұмтылу	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-302/2020 бұйрығы "Денсаулық сақтау және білім беру ұйымдарында тамақтану стандарттарын бекіту туралы" (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 22 желтоқсанда № 21857 болып тіркелді)	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Дәрігер терапевт
	7	Дәрігер педиатр
	7	Дәрігер жалпы хирург
	7	Дәрігер акушер-гинеколог
	7	Жалпы тәжірибелік дәрігері

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

13. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрлігі

Орындаушы:

Халыкова М.Б., +7 (777) 999 94 17, m.khalykova@dsm.gov.kz

14. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

Қазақстан Республикасы Жоғары білім және ғылым министрлігі "Денсаулық сақтау" даярлау бағытының оқу-әдістемелік бірлестігі

Жоба жетекшісі:

Сыдыкова С.И.

E-mail: s.sydykova@mail.ru

Телефон нөмірі: +7 (777) 681 29 25

15. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: №1 , 27.11.2023 ж.

16. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 17.11.2023 ж.

17. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 27.12.2023 ж.

18. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: версия 1, 2023 ж.

19. Болжалды қайта қарау күні: 30.11.2026 ж.